

Noorsoo - organisatsioonide JUHT

EESTI NOORSOO KARSKUSLIIDU BULLETAAN

Nr.3-4

Vastutav- ja tegevtoimetaja Heinrich Mark
Väljaandja: E. Noorsoo Karskusliit,
G.-Adolfi 18-2, Tartu.

20. nov. 1936.

S U U R A K T S I O O N

"K E V A D I K U" L E V I T A M I S E K S

"Kevadiku" tellimishind 1936.a. peale alandatakse kõigile 50 senti peale.

IGAÜKS, kes tellib "Kevadiku" käesoleva (1936) aastakäigu ja tasub tellimisraha toimetusele kas otseteed või posti kaudu või maksab selle E. Karskusliidu posti jooksvale arvele nr. 22-53, saab hinnata preemiaks E.TREU, "VALIMIK SELTSKONDLIKKE MANGE", mille hind üksikmüügil 35 senti.

IGAÜKS, kes samaks ajaks tasub vähemalt 2 tellimise raha, saab preemiaks peale ülemalnimetatute veel 1 eks. E.N.KARSKUSLIIDU 10 A.JUUBELI-ALBUMI.

IGAÜKS, kes tasub vähemalt 5 tellimise raha, saab preemiaks peale ülemalnimetatute veel "Kevadiku" nägusa SUVIALBUM II.

IGAÜKS, kes tasub vähemalt 10 tellimise raha, saab preemiaks peale ülemalnimetatute KÕIK "KEVADIKU" AASTAKÄIGUD alates 1926-ga.

"K e v a d i k u" aastakäike alates 1926-ga võib toimetusest osta alandatud hinnaga - 25 senti aastakäik, kokku 10 aastakäiku kr.2.50 ühes kättesaatmisega.

ERAKORDNE JUHUS, MIS KUNAGI ENAM EI KORDU!

Kirjatööde paljundusbüroo "VELOX", Tartus G.Adolfi 18.

R I N G K I R I

Eesti Noorsoo Karskusliidu liikmeile.

Käesolevat ringkirja siin palutakse võtta ametliku teadaandena Liidu juhatusele. Eraldi kirja neis asjus liikmeile ei saadeta.

1.

9. noorsoo karskuskongress peetakse Liidu juhatuse otsuse kohaselt 4. ja 5. jaan. 1937. a. Rakveres, ühisgümnaasiumi ruumides. Kongressi päevakorras on peamiselt järgmised probleemid: 1. Mis huvitab tänapäeva noorsugu kõige enam? 2. Kuidas kohandada E. Noorsoo Karskusliidu tegevust tänapäeva noorsoo huvialadele? 3. Mida ootavad noored oma ajakirjalt "Kevadikult"? Noored kaasvõitlejad, kes tahaksid ühe või teise teemi kohta pikemalt sõna võtta, palutakse vastava sooviga esineda Liidu juhatuse ees. Referentide valikult püütakse neid soove arvesse võtta.

Ühes kongressiga on kavatsus korraldada lühiajalist kõnekursust, mille juhiks loodetakse saada ülik. õppej. mag. V. Adama.

Samuti toimub üheaegselt kongressiga Virumaa Karskuspäev Virumaa karskusnõuniku adv. F. Huik'i juhtimisel.

Kongressi kutse ühes täpsa päevakorraga saadetakse välja detsembri algul.

2.

Liikmemaks Liidule tuleb niihästi kirjavahetajail liikmeil kui ka liikmeil-org-el 1936. a. eest tasuda hiljemalt 20. dets. s. a. Liidu juhatuse tahab teha kõik, mis võimalik, et viimastel aastatel aset leidnud loodus oma kohustuste täitmisel Liidu vastu kaoks. Meie ei hinda seda mitte niivõrd sissetuleku allikana, kui võrd liikmeskonna kasvatamise vahendina. Et liikmemaksu tasumine kellelegi ei teeks raskusi, otsustas juhatuse võimaldada selle tasumist kahel viisil.

a) Org-id, kes tasuvad normaal-liikmemaksu 10 senti üksikliikmelt, saavad igale oma üksikliikmele 1936. a. liikmeraamatuks kogut. "Aegade hääl" 2. trüki (ilmub detsembri algul) ja "Kevadik" u suviaalbum II.

b) Org-id, kes tasuvad 5 senti igalt üksikliikmelt, saavad ainult 1936. a. liikmeraamatu.

1935. a. liikmemaks alandatakse 5 sendile üksikliikmelt ja ka selle tasumist nõutakse 20. dets-ks s. a. Liikmeraamatuks on org-idel võimalik valida kas E. Treu "Valimik seltskondlike mängude", E. Noorsoo Karskusliidu 10. a. juubeliaalbum, E. Saal "Kuidas seltskonnas hästi käituda?" või dr. H. Madissooni "Pärius ja kasvatus".

Kes 1935. ja 1936. a. liikmemaksu määratud tähtajaks tasuvad, neil kustutatakse endiste aastate liikmemaksu võlg, kui see olemas. Teised panakse Asemikekogule liikmete nimestikust kustutamiseks ette ja nõutakse neilt saadaolev võlg käepärastolevate abinõudega sisse.

Kirjavahetajatele liikmetele alandatakse 1935. a. liikmemaks 50 senti peale. Kes selle ja 1936. a. liikmemaksu 20. dets-ks tasuvad, neil kustutatakse eelmiste a-te liikmemaksu võlg, kui see olemas. Kes 1935. a. ja 1936. a. liikmemaksu mainitud tähtpäevaks ei tasu, esitatakse asemikekogule liikmete nimestikust kustutamiseks.

3.

Käesolevaga juhime kõigi liikmete tähelepanu "Kevadik" nr. 5 välja kuulutatud "Kevadiku" levitamise suuraktsioonile. Liidu juhatuse palub kõiki liikmeid "Kevadikule" tellijate hankimise võtta oma töökavva. Praegu on olemas liikmeid-orge, kes pole tellinud "Kevadikku" isegi iseenda!

4.

E. Noorsoo Karskusliit võtab osa üleriikliku Karskusnädala korraldamisest jaan. 1937. Soovitame tungivalt igal liikmel-org-il sel puhul korraldada vähemalt üks kõnekoosolek kas oma liikmeskonnale või oma kooli õpilaskonnale. Iga liige-organisatsioon võib Liidult seks puhuks saada vähemalt üheks koosolekuks kõneleja, kui ta selleks küllalt aegsasti samme astub.

T e r v i t u s t e g a

Tartus,
nov. 1936.

I. Tork, Liidu esimees.
A. Elango, pääsekretär.

PLAKAT JA SELLE VALMISTAMINE.

Kaasaegses kiires elutempos näib iga asi vajavat reklaami. Eeskätt peaks see nõue kehtima hää asja juures, kuna see otse väärrib esiletõstu. Meie ettevõtted, algatused ja kavatsused saavad ikka siis kergemini ebaõnnestumise osaliseks, kui me pole aegsasti ja hoolikalt teinud neid teatavaks oma ümbruskonnas võimalikult igale asjast huvitatule.

Ka noorsooliikumises ja karskustöös on mõnigi hää üritus ebaõnnestunud, sest et sellele pole tehtud mõjuvalt reklaami.

Valgusreklaam, tänavareklaam, sildid, afiššid - need moodsa äri- ja poliitikamaailma võitlusvahendid koonduvad organisatsiooni töös kõik ühte: p l a k a t i k s. Olgugi aga oma vormilt koondunud ühe mõiste raamesse, on tema ülesanded just sedavõrra enam mitmekesistunud. Ühes plakati ülesannete rohkenemisega käivad koos aga ka plakati koostamiseks suuremate eelteadmiste nõuded.

P l a k a t i t e g e v u s p ö l d .

Plakat võib sisaldada igasugust sisu, seepärast on ta samahääde tulemusiga kasustatav kõigis kultuurtöös-määratud ruumes - nii nagu teatrisaales, klubides, raamatukogudes, istungite tubades, samuti ka vitriines, kapiseinul ja mujal. Plakati sisuks on aktuaalsed päevaküsimused ja konkreetsed ülesanded. Kui ülesanne täidetud, tuleb plakatil jätta koht ja asuda arhiivi. Vananenud plakat, mis on minetanud kontakti momendivajadusiga, ei tohi asjatult siduda seltskonna tähelepanu.

Sein, millele asetatakse plakat on võrreldav tribüüniga; et üleskutse, veenav lausung või loosung jne. saavutaks oma eesmärgi, plakatil oma ümber on tingimata vajalik teatav avarus, niisamuti nagu kõneleajale on vaja poodium või kateeder. Plakat, millele liiga lähedale on asetatud teised kirjutised, kaotab ikka oma väljenduslikkusest, ilust ja mõjust.

Kui ühele seinale või plangule asetada rohkem plakaate ühesuguse sisuga, siis on soovitatav asetada need vahetult üksteise kõrvale.

T e k s t i k i r j a n d u s l i k k ä s i t l u s .

Plakati tekst peab olema kontsentreeritud ja mõjuv. Oma kireva ja kergerstimõistetava välisrõivastusega tuleb võita masside teadvust ja tahtereflekse. Plakati sisu peab "vasardama" vaatlejate ajju. Tekst peab ikka olema lühike. See kehtib eriti plakatile man, mis riputatakse tänavale ja asutiste koridorele. Inimesed ruttavad, tegeledes ise-oma mõttega; juhuslikust pilgust peab piisama, et plakati lugeda läbi ja pidada meeles.

Sääli, kus inimestel on rohkem vaba aega, kus nad ootavad või puhkavad - vastuvõturuumes, lugemislau'us, klubides ja muus sellesarnaseis kohis - plakatil võib olla ka pikem tekst. Siingi on hädatarvilik tõsta esile peamõte, ja anda sellele kontsentreeritud vorm.

Plakati teksti tuleb alati hoolikalt läbimõelda. Mõte väljendatagu täielikult ja selgelt, ent samal ajal välditagu kasutid sõnu ja kõrvallauseid. Parimaks peetakse sellist plakati teksti, mis ei sisalda üle kuue sõna. Seepärast lühikeselegi tekstile peame asetama mõõduks - kas ei võiks väljenduda veelgi lühemalt?

S k i t s .

Plakati teksti selgumisel tuleb vähemale paberile valmistada skits. See skits oma vormilt ja mõõtude suhtelt peab olema samane, kui kavatsitud plakat. Skitsi pisisasjade väljatõötamine ei ole vajalik. Tuleb visata ainult plakati üldpaigutus ja suhtelisus (kompositsioon), siis otsekohe saame näha, kas tekst on paigutatud sobivalt, kas projektitavate värvide kombinatsioon on kooskõlaline ja viimaks - kas plakati eriosad omavahel on seoses.

Kui plakat valmistatakse kollektiivselt, siis on parem kui iga asjaosaline eraldi valmistaks enesele skitsi. Selle järgi võidakse valida parim või valmistada uus üksteiselt täiendatud projekt.

Mõnikord valmistatakse väike plakat kõigi tema pisisasjuga ja pärast seda, suurendades tehtut mahaaniliselt, saadakse soovitatav suur plakat. Ometi nõnda valmistada ei ole soovitatav. Skits võib kõlvata ainult toetuspunktiks, sest kandes seda üle suuremale pinnale, tuleb sageli täiendada üksikuid osi, täita tühje pindu või ka lihtsustada plakati, vältides üleliigseid pisisasju.

P o o g n a e t t e v a l m i s t a m i n e .

Plakati poogna suurus tuleb valida ärarippuvalt sollost vahemaast, millelt plakati tavaliselt lootakse. Mida suurem on kaugus, seda suurem peab olema poogen, ja vastupidi. Nii, näiteks, kitsa koridori seinal suur plakat on väga raskelt loetav. Seepärast on enne plakati valmistamist hädatarvilik saada tundma kohaga, kuhu plakat riputatakse. Sõltuvalt koha iseärasusest tuleb siis ka otsustada selle üle, kas poogen peab olema kitsas ning piklik (lindi vormis), neljakandiline, ümmargune või muu formaadiga. Enne tähtede joonistamist tuleb leida poogna keskus ja kaho sirgjoonega jaotada poogen ülesmiseks ja alumiseks, paremaks ja vasakuks pooleks. Et seda saavutada, tuleb liinealiga joonestada diagonaalid, ühendades poogna alumist pahemat nurka ülemise paremaga; ja ülemine vasak alumise paremaga; nende ühendavate joonte ristlõmispunktiks on poogna keskus. (Vaata joonist). Ühendades sirgjoontega alumise ja ülemise ääri keskuse, olome me poogna jaotanud paremaks ja vasakuks osaks, tehke sedasama külgeäärtega, me jagame poogna ka ülemiseks ja alumiseks osaks.

Kui poogen on lõigatud õieti, siis kõik tõmmatud jooned lähevad läbi tsentri. Selliselt eelolev poogna ettevalmistus kergendab tugevasti plakati teksti õiget jagamist.

K o m p o s i t s i o o n .

Plakati teksti võib soovi järgi asetada sümmeetriliselt või ebasümmeetriliselt, mõlemal antud juhul tuleb silmitseda, kas plakati ülesehituses üksikud osad on tasakaalustatud. Kogu poogen tuleb kasustada nii, et vabad, tekstitühjad kohad ei jäta ülearuse paberi mõju, ja vastupidi, - teksti ei tohi ka niivõrd pigistada kokku, et tekib paberivähesuse mõju.

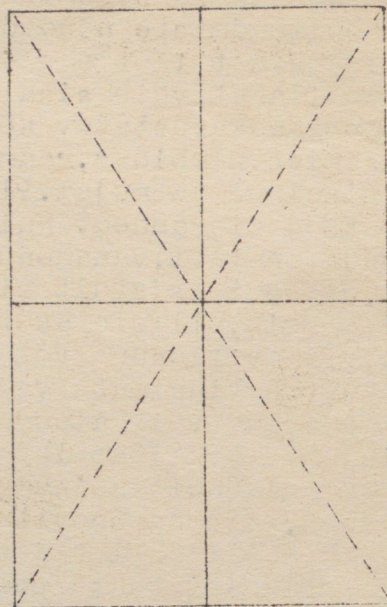
Kui valmistame sümmeetrilist plakati, mille nii paremale kui vasakule, alumisele ja ülemisele osale on paigutatud võrdsed osad, siis tuleb end juhtida lasta neist vertikaalseist ja horisontaalseist joonist, mis sai tõmmatud juba poogna ettevalmistusel.

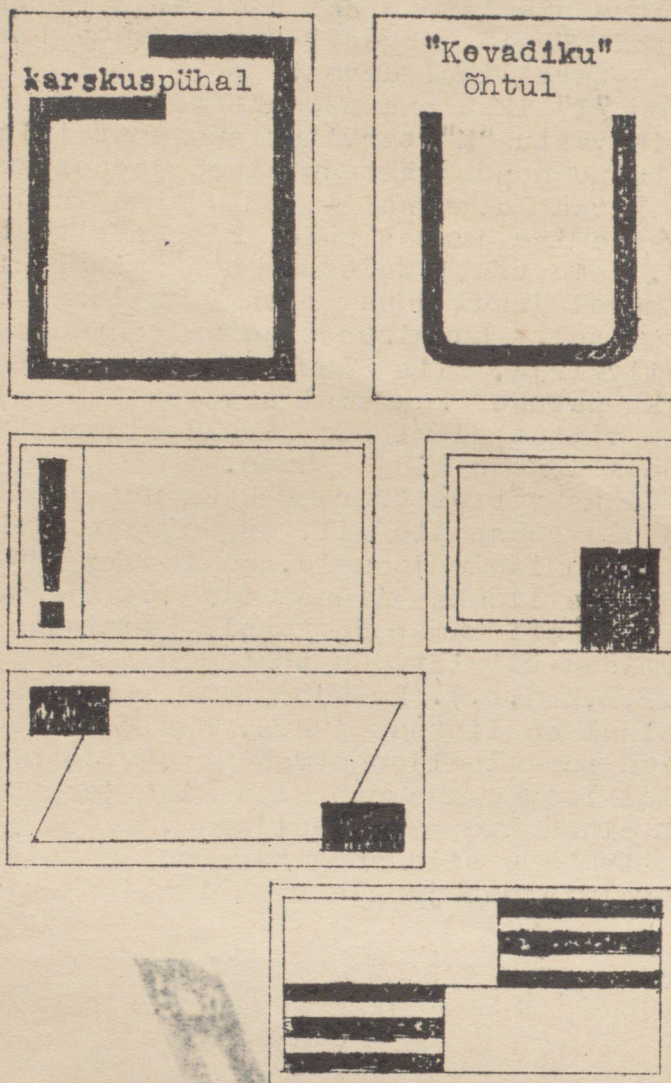
Ebasümmeetrilisel plakatil esiteks juba pikkused ei tohi suhtuda 1:2. Need peavad olema teises vahekorras, näiteks 2:3. Sellel plakatil tekstiga kaetud pind ei tohi sarnaneda poogna vormile. Pääle selle, tehke nägemisseaduste nõuete järgi, tuleks teksti pind asetada nõnda, et see oleks nihutatud lähemale poogna vasakule servale, jättes nii paremale poole suurema vaba pinna.

Plakati suuremaid ja raskemaid osi tuleb paigutada allapoole. Üldse peab plakati alumisse ossa olema rohkem tihendatud teksti, kuna ülemise osa vabam ruum moodustaks tausta. Niisugune paigutamine loob otsekui põhikoe kogu plakati kompositsioonile. Kui tarvitatakse nii heledaid kui ka tumedaid värve, siis plakati alumine osa tuleb värvida tumedamaks, kuna ülemine - heledamaks, sest hele värv jätab esemeist kergema mulje.

R a a m i d e j o o n e s t a m i s i j a a l l a k r i i p s u t a m i s i .

Tekst-plakatil on raskem saavutada hääd kompositsiooni kui seda on illustreeritud plakatil. Tähtede üksluine materjal pakub paljuväiksemaid võimalusi kui illustratsioon. Kergendamaks kompositsiooni ülosannet ja vältimaks ühetoonilisust on soovitatav tarvitada mitmekesisistamiseks raamide joonestamist ja allakriipsutamist. Olgu siinkohal joonestuses antud mõningaid lihtsamaid eeskujusid. Raamistamist tehtagu teksti tähtedest erineva värviga. Pääle selle on soovitatav raamistamisel kasustada võimalikult eredaid toone. Ometi tuleb samal ajal pidada seda meeles, et plakatil olulisimaks on ikka tekst. Sellepärast raamistamine või allakriipsutamine nii oma suuruses kui ka värvis ei tohi mingil juhul varjutada teksti mõjulepääsu.





Allakriipsutusi kui ka teksti tähti on võimalik kas joonestada poognale või lõigata neid enne paborist ja kleepida siis plakatile. Soovitatavam ongi kleepimine, kuna see nõuab vähem aega.

T e k s t i k i r i .

Et tekst oleks kergesti loetav, siis kiri, millega see väljendatud, peab olema lihtne ja selge. Tuleb vältida tähti kõik-suguste "sabakestega" ja kaunistustega. Tähti võib soovi järgi valmistada küll kitsaid või laiu, ümmargusi või teravate nurkadega, sirgeid või viltu, aga kõik need oma vormi järgi peavad olema lihtsad. Põhiseadusena tuleb võtta aga seda, et plakti kogu kiri peab olema viidud läbi ühes stiilis. Valides välja ümmarnurgolise massiiv-kirja, peame sellega kirjutama kogu plakati. Vastavalt vajaduse järgi võib tähtede suurus väheneda või suureneda, aga millalgi ei tohi näiteks eelpooltähendatud kirja segada kitsa sirgnurgolisega või mõne muu kirjatüübiga.

**abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
ÄÖÜ äöü chckffnffnffnffn
ß .,:?!()-& 1234567890**

Teksti olulisemaid kohti on võimalik esiplaanile tõsta kontrastide kasustamisega. Seda saavutame kas või mitmesuguse suurusega tähtede tarvitamisel. Tuleb pidada meeles, et suurte tähtedega joonistatud sõnad jätavad raskete tumedate pindade mulje, ainult peenikesed tähed näivad kergematona ja kahvatumatona. Alati peatagu silmas tähtede "kaalu". Igal plakatil tähtede üks suurus olgu ülokaalus, s.t. ka nii võttes, et peenikeste tähtedega joonistatud plakatil võivad olla rasked tähed alles täiendava elemendina või vastupidi ümberpööratud juhul. Soovitav on ühel plakatil tarvitada mitte rohkem kui 3-4 tähtede suurust.

Kogemused on näidanud, et kõige kergemini on loetavad niisugused sõnad, mille tähtede joone paksuse ja tähe kõrguse suhe on 1:5. Massiivsetes tähtedes see suhe võib olla 1:3. Sõnas tähtede vahemik ei tohi olla väiksem kui viiendik ja suurem kui pool tähe laiuusest.

T ä h t o d e j o o n e s t a m i n o .

Et kirjutada sõna või lauset vajalikku kohta, selleks tuleb esiteks tõmmata kaks paralleelset joont, mille vahemaa vastaks siis soovitatavate tähtede kõrgusele. Pärast seda tuleb lugeda kokku tähed, arvestades ühe tähena ka iga sõna vahekohta. Näiteks lauses "valmistugem kultuurpeole" on 23 tähte ja 1 vahekoht. Nõnda kokku on tarvis ruumi 24 tähe asetamiseks. Kui lauset kirjutatakse mitte ühele vaid mitmele reale, siis tähtede ja vahekohtade lugemist tuleb tingimata teha iga rea jaoks eraldi.

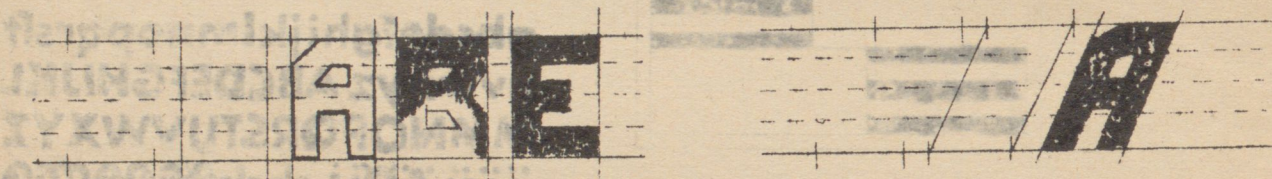
Pärast seda märgime eraldi ribale ühe soovitava tähe ja tähtede vahekohta ülemisele paralleeljoonele ja alustades vasakult poolt tõmbame

kriipsukeksi vajalikus arvus nii tähtede joonestamise kui ka tähtede vahekohtade jaoks, tarvitades nii pabeririba mõõtlindina. Edasi teeme needsamad märgid alumisele joonele otse ülemiste märkide alla. Siis ühendame mõlemate paralleeljoontele tehtud märgid kergesti-kustutatavate joonte abil. Nõnda oleme saanud täisnurke tarvilikul arvul.

Tähestikus suurtest tähtedest on "I" ikka oma mõõdult teistest tähtedest tublisti kitsam, kuna selle vastu "M" tarvitab suuremat laiust. Selle tõttu täisnurgad, mis on arvestatud nende tähtede sisse joonestamiseks, olgu esimese tähe puhul poole kitsamad, teisel - poole tähe laiuse võrs laiemad. Väikeste tähtede joonestamise juures tuleb kitsaste tähtede hulka arvata veel "j" "l" ja "t". Neid tähti tuleb joonestamisel kindlasti pidada silmas, muidu näib esimesel juhul sõna otsekui pooleks kistuna, teisel juhul, s.o. "m" joonestamisel - hunnikusse aetud tähtedena.

Kui soovitakse joonestada kursiivkirja, siis ülemisele joonele tehtav tähtede ja vahemaade jaotus äläku natuke kaugemal arvates paremale poole. Mida rohkem paremale poole on viidud ülemisele paralleeljoontele tehtavate märgikeste algus, seda enam längus kirja saame.

Edasi, soovitava tähelaiust mõõduks võttes tõmbame kaks uut joont paralleelselt alul-joonestatud joontele seespoole nii, et esimene oleks vastavas kauguses ülemisele, teine - alumisele joonele. Ja lõpuks nüüd nendele neljale paralleeljoonele tõmbame lisaks viienda paralleeljoone, mis läbib keskust, s.t. on ühe kaugusel nii samapalju kahele ülemisele kui alumisele. Nendest joontest äärmised piiristavad tähtede ülemist ja alumist äärosa (näit. tähis T, E, L, B, P, Z, Z j.t.), keskjoon aga aitab leida tähtede keskust. (Järgneval joonisel on lihtsam juhul, kus tähe laiuseks on veerand kahe alul joonestatud paralleeljoone vahemaast. Joonte tõmbamine võib siin toimuda nii, alul leiame keskuse kahe alul joonestatud paralleeljoone vahel ja tõmbame sinna uue paralleeljoone. Edasi jagame kummagi poole veel pooleks, kuhu tõmbame siis soovitava neljanda ja viienda paralleeljoone.) Nende ettevalmistuse järele on võimalik hakata



joonistama üksikute tähtede kontuure. Seda tehtagu nii, et pärast värvimist oleks kerge kustutada kõiki abijooni ja -kontuure.

T ä h t e d e v ä r v i m i n e .

Tähti võib värvida tindiga, tušiga või värviga. Seda tööd tuleb teha ettevaatlikult ja ilma kiirustamata, kuna tähtede äärjooned peavad jääma võimalikult sirgeks.

Tehes pääkirja musta tušiga või tindiga, kus tähed on täisnurksed ja suuruselt mitte üle 6 sm, võime seda kergesti sooritada puupulgakese abil. Pulgake tuleb valmistada kõvast puust. Selle ots lõigatagu õhukese labida taoliselt. Labida laius olgu niisugune, missugust laiust soovime anda tähtedele. Alustame siis horisontaaljoonte tõmbamisega. Joonestatud tähekontuuride ülemise osa juurde asetame joonlaua ja piki seda äärt tõmbame nüüd puulabidaga vastavatesse kohtadesse jooned. Samuti tõmbame kõikide tähtede horisontaaljooned nende kesk- ja alaosadesse. Kui kõik need jooned on kuivanud, võime siirduda vertikaal- ja kaldjoonte tõmbamisele. Nii korraga kogu pealkirja ühtepidi jooksvaid jooni joonestades hoiame kokku palju aega. Puudutades pulgakese paberit, ei tohi jääda esimesel hetkel peatuma, vaid viivitamata, rahuliku liigutusega tuleb pulgakest tõmmata edasi piki joonlaua äärt. Vastasel korral tühjalt tint jookseb ruttu alla ja teeb pleki.

Värvidest on plakati tähtede katmisel rakendatavad vesivärvid, liimvärvid ja õlivärvid. Suurte pindade katmisel vähim sobib esimene.

Nagu näeme, on plakati koostamiseks ja hääks õnnestumiseks kõige tähtsam suur hoolikus ja järjekindlast tööst saavutatav harjumus. Aga hoolikalt tehtud plakat just enim sisendab lugeja alateadvusse mulje, et

reklameeritav sünnib usaldatavatest kätest. Seda sihti aga just taotleb iga plakat.

A. Toom.

A. Serdant'i lätikeelsest raamatust: "Plakats un avaize" 1933.

KAS SÕDA VÕI RAHU?

R a h u - p o o l t j a v a s t u .

Vaidluskoosolekuks teese ja põhjendusi.

I. Sissejuhatus teeside esitajalt.

Motto: Relvastumine alati toob lähedale sõja. Ainult targutajad võivad ütelda, et sõjad ialgi ei kao, see jätab mulje, nagu sooviksid nad inimese igavesti metsinimeseks jäämist. Sõjad ei ole kunagi ega kuskil enesega kaasa toonud inimesoo ajaloolisi ajajärke, küll aga ajaloota ajajärke, nagu meie seda näeme pöäle Maaailmasõda Euroopas. (Tartus, 3/VIII 1936.a.)

Tänapäev nr. 9. Prof. K. Konik.

Kui meie süvenenult vaatleme rahvaste vägivalda ja sõjametsikusi, riikide relvastumisi üksteise võidu ja kogu inimkonna kartust tuleviku pärast, siis meilegi tunneme vaimseid sidemeid lugematute inimestega ja meie sisemusest hüüab hää: küllalt teooriatest, küllalt nõupidamistest, küllalt arvamustest! Vajame koordineeritud ja julget tegu! Meie vajame lõpuks keskorganit, kes koondaks, juhiks ja tegevusse rakendaks kogu maailma rahuorganisatsioonid, rakukesed ja üksikud isikud. Meie peame kord lõpuks äratundmisele jõudma, et kõik peavad oma isiklikke ekspansioonitunge ja -soove piirama, et rahu kooskõlaliliselt tugevndada ja võidule aidata r a h u. Kõige pisemate ja vähenõudlikumate toimingutega peab algama, siis kordkorralt tõsisemaid ja raskemaid põhimõtteid realiseerima. Peab haarama inimesi kogu maakeral ühtlane r a h u r ü t m, mis on võimsam kui rahvussotsialistlik rütm Saksamaal, võimsam kui fashistlik rütm Itaalias, võimsam kui kommunistlik rütm Venemaal. See r a h u - r ü t m peab tuginema inimsuse südamele ja haarama kogu maailma. Hääduš, õiglus, ilu, kasulikkus ja tugevus ei ole ometi ainult paljas kujutus, vaid on meie elu tuum - unser Leben und Streben.

Rahuliikumise tõhusamaks muutmiseks on vajalik:

1. Loodagu kohe rahuliikumise üleilmiline keskorgan.
2. See keskorgan koostagu lühike ja selge rahuaktsiooni kava.
3. Keskorgan astugu viivitamatult ühendusse kogu maailma rahuorganisatsioonidega.
4. Keskorgani direktioonid täidetakse kohe ja vastuvaieldamatult. /Sest kui merel tõuseb torm ja laev on katkine, siis pole enam aega vaielda, vaid siis peab käsku täitma/.
5. Surutagu tagasi isiklikud huvid, tõstetagu kõrgele inimkonna huvid, mis on tähtsamad ka rahvusehuvidest.

Julie Weidenmann oma teoses, "Worte in die Zeit gesprochen" (Fehr'i raamatukaupluse kirjastus) ütleb: "Teie, kes te hääd olete ja valgust kannate - ühinege! haarake üksteise käd - ja ärge laske kunagi lahti! - Teie, kes te teadlikud olete, kel vaimustust südames ja tulist igatsust tegude järgi - teid kutsutakse! Jätke kõik kahtlus ja usaldamatus - on viimne aeg, rutake! Euroopa ei või põleda tuhaks - triumfeerides võitke pimedad jõud! - Teie, kes olete mures inimsuse pärast, kes olete üksikult nõrgad - ühinege! Sõbrad, sulgege ring!"

Teesid: 1. Rahvaste ja riikide vahelised konfliktid on lahendatavad rahulikul teel.

2. Sõda ei ole looduslik paratamatus, vaid inimeste kavakindla ettevalmistuse - relvastumise ja sõjapsühhoosi - tulemus.

3. Desarmeerumine on sama tõhus kindlustus kui relvastumine.

4. Rahusõbrad on patrioodid.

5. Rahuliikumine väldib sõjad, kui rahusõprade ottepanekuid arvestatakse - kui õigus asendab võimu.

Esitatud teeside kaitseks rahusõprade relvadona olgu järgmised põhjendused:/poolt ja vastu/ (võetud teosest: Katechismus des Friedens):

1. Vastu: Sõda on alati olnud ja neid tuleb tulevikuski, niikaua kui inimese loomus ei muutu.

Poolt: Tüli ja sõda ei ole üks ja sama. Nagu praegu üksikisikute vahokordi lahendatakse kohtutes õiguse alusel niisama on lahendatavad rahvaste ja riikide vahelised tülid.

2. Vastu: Sõda on loodusnähtus.

Poolt: Sõda ei ole loodusnähtus, vaid sõda saab võimalikuks inimeste ettevalmistuse tõttu. Sõda võimaldab relvastus ja sõjapsühhoos.

3. Vastu: On täielik utopia uskuda, et desarmeerunud (relvadota) rahvas võiks mingisugust mõju avaldada maailmale. Tal poleks võimu. Koguni vastupidi: naabrid tunneksid endid olevat kutsutud seda maad vallutama. Kes ei ole suuteline vaenlasi tagasi lööma, seda ei arvestata üldse, seda ei peeta vabaduse vääriliseks.

Poolt: Ühe rahva desarmeerumine relvastatud riikide keskel on määratu julgustükk, mille eelduseks:

a) tingimusteta tahe kogu jõuga kaasa töötada rahu kindlustamiseks kõigis organisatsioonides, mis loodud riikide vaheliste küsimuste rahulikuks lahendamiseks (Rahvasteliit, Rahvusvaheline Kohus).

b) usk ohvrimeelse eeskuju moraalsesse mõjju. Nagu relvastumine rahvaste hirmu sümptom on, nii on desarmeerumine mehise usalduse tunnistus. Ja meie julgeme uskuda, et mitte ainult hirm, vaid ka julgus ja usaldus kaasatulemisele virgutab.

Kas siis relvastumine pakub kindlustuse? Kas relvastumine ei tähenda just kindlustust? Desarmeerumine üksi, see tähendab ilma samaaegse intensiivse rahutööta, ei tähenda kindlustust - aga relvastumine tähendab kindlasti kindlustust.

4. Vastu: Rahusõbrad on halvad patrioodid.

Poolt: See ei ole õige. Nema kindlasti pole hurraa-patrioodid, nemad pole šovinistid, aga nende ohvrimeelne ja teenistustaheline armastus oma kodumaa ja rahva vastu on ületamatu. Kes armastab siis oma kodumaad rohkem ja teenib teda paremini, kas see, kes tema võibolla hoopis tühise ja kõrvalise huvi pärast sõtta kisub ja selletõttu hukatuse äärele viib, või see, kes õiguskorra loomisega oma isamaale kõrgema hüve - vabaduse - tahab ausalviisil kindlustada!

5. Vastu: Rahuliikumine ei ole suutnud kunagi sõda takistada.

Poolt: Sõda oleks suudetud vältida, kui rahusõprade ettepanekud oleksid vastuvõtmist leidnud. Rahvad ja valitsused, kes rahu kindlustamise vahendeid ei kasuta ja rahuliikumist siis mõnitavad, sarnanevad haigetele, kes retsepti kirjutada ei lase ja siis arsti oskamatus pärast hädaldavad. Tarvis vaid asendada võim õigusega ja inimsuse igatsetud kindlus on tagatud.

Rahvusvahelise rahu ja vabaduse naisliiga Schweizi osakond on avaldanud "Katechismus des Friedens" (hind 30 snt.), mille 24 lehoküljel käsitletakse 16 küsimust sõjajaatavate ja rahusõprade seisukohast: Sõda kui loodusnähtus. Sõda vabastajana. Inimene - röövlloom. Hädaaitse röövlite vastu. Moraalne desarmeerumine. Desarmeerumine ei ole kindlustus. Sõjaväe kasvatuslik tähtsus. Rahvuse au. Rahvusvägi - rahvusriik. Kaitse. 1914. Relvastatud erapooletus. Tänapäeva seisukord etc.

Need schweizlaste kogemused on paikapidavad ka teiste rahvaste kohta.

Alex. Vinet' sõnab: "Inimühiskond püsib seda tugevamana ja mõjuvamana, mida rohkem mõtteid ja tahet iga üksik loob."

Lõpuks olgu toodud Eugen Relgis'e teose "Wege zum Frieden" eessõ-

nast Romain Rolland'i sõnad: "Minule näib, et on tungivalt vajalik praegusel ajal heita kõrvale doktriinid ja asuda tegudele: - tarvis öelda ühine "Ei!" Sest sõda on tegu, mitte doktriin... On vajalik vabaneda abstraktseist probleemidest ja vaim öelale tegolikkusele vastu asetada. Patsifistlik liikumine vajab suuri vaimumanöövreid, et oma mõju avaldada".

K i r j a n d u s t:

- 1) Die Biologie des Krieges von Prof. Dr. med. Georg Fr. Nicolai - Orell Fülki Verlag Zürich.
1. Band: Kritische Entwicklungsgeschichte des Krieges.
2 " Die Überwindung des Krieges.
(Raamatud on Tartu linna raamatukogus saada).
- 2) Gewalt und Gewaltlosigkeit - Handbuch des aktiven Pazifismus von Franz Kobler Rotapfel - Verlag A.G. Zürich. Leipzig, 388 Seite.
11 Seiten Literaturübersicht.
- 3) Der Kampf um den Frieden. Von Hans Zbinden. Verlag Paul Haupt, Born, (Raamat on Tartu linna raamatukogus saada).
- 4) "Der Völkerbund" Mitteilungen der Schweizer Vereinigung für den Völkerbund - XIV Jahrgänge.
- 5) "Der Durchbruch" von H. Reenham Brown Preis Mk -50 1930 11, Abbey Road, Enfield, Middlesex England.
- 6) Katechismus des Friedens, Preis Sfr. 0.20. Pazifistische Bücherstube, Gartenhofstrasse 7, Zürich 4.
- 7) Rahu ABC - T. Nilsson, Tallinn. 1 kr. Lopituseliidu väljaanne.
- 8) Fritz Wartenweiler - Schule und Völkerfriede. Für Lehrer und Erzieher " Naszbaum - Versand H. Brigati.

L.S.

NOORSOO KARSKUSORGANISATSIOONIDE TÖÖTAKTIKAST.

Vaidluskoosoleku materjalina käesolev kirjutis ei ole E.Noorsoo Karskusliidu ametlike seisukohtade kajastajaks.

Toimetaja.

Ei ole täitnud oma ülesande karskusorg-id (ringid), kelle liikmetest teatav % langeb välja juhusliku - vast meeleolusähvatusost tingit haaramisega "lõbusa seltskonna tarvete" järele. Ei ole ka täitnud oma ülesannet see karskusorg., kelle liikmed pääle loomuliku oemalajäämist org-ist (kooli lõpetamist) kaotavad igasuguse kontakti karskusliikumisega ja ei huvitugi sellest. Seda aga juhtub enamikuga noist. Karskusorg-ide sagedane pahk on aastast-aastasse tegutsomine ilma liikmetele suurepärasest, meeldojäävat, mällusööbivat, eluksajaks mõjuvat pakkumata. Sollegipärasest vast enamiku noorte organiseeruvate karskoto hingesopis peitub just ebamäärane soov saada midagi suurt, midagi ülevat.

Karskusring koolis, karskusorg. teiste org-ide seas ei ole esma-joones tööorganisatsioon nagu seda on pea kõik teised. Karskus on üks esimesi maailmavaatolisi töökspidamisi, millele vaistlikult järgib noor otsiskleja. Sollejärele ka karskusorganisatsioonilt oodatakse mõneski punktis erinevusi teistest org-ideest. Iga teine vaade karskusorganisatsioonile on väär. Karskusorg. ei ole karskusmisjonäride kutso-org., ega niisuguste misjonäride ettevalmistuskursus või -kool. Ta ei tohi seda olla! Eriti noorsoo karskusorg-ide kohta käib see.

Sellele vastavalt tuleb revideerida ka karskusorg-ide töötaktikat ja töökavasid. Kuigi ma ei saa öelda, et oleksin uurinud karskusorg-ide töökavasid, veel vähem tegevusaruandeid, usun siiski öelda võivat, et enamus meie karskusorg-e otsib töökavaks hulga üritusi ja alasid, "mis võiks huvitada liikmeskonda", sääljuures läbiviimisel pidades hooliga silmas, et see kõik oleks paralleelselt karskusasjaga, et igal juhusel serveeritaks vürtsiks juurde midagi karskussisulist. Ja nii viiaksegi see läbi aastast-aastasse, et oleks rahuldet südametunnistus ja keskasutis ühelt poolt ja et asi oleks "huvipakkuv" teiselt poolt.

Halvemal juhul koosneb siis karskusosa karskussisulisest kõnest iga ürituse ettekande-osas, paremal juhul organiseeritakse midagi karskus-asjadest-õpiring' näiteks - harilikus töökorras liikmeile ilma erili-se eesmärgita ja erihuvita.

Juhiks in veelkord tähelepanu oletatavale uusliikmete lootusele elada läbi midagi mitteigapäevast ja liikmeksastumise põhjusele - kuju-neva maailmavaate osale. Nagu muus nii ka karskusmeelsuses tehakse ha-rilikult otsus instinkti, alateadvuse ajal ja kohe sellejärele püütak-se omandada põhjendused oma teguviisile - oma vaadet õigustavaid fak-te. Siin on moment, mille rahuldamiseks on mõeldud karskuskasvatuslik õpiring, ja selle möödalaskmisel on sagedasemaks tagajärjeks selle maa-ilmavaate osa väljakujunematus, õhku rippumajäämine. Noor saab siis haarata vaid siit-säält üksikuid kilde oma töökspidamise kindlustu-seks, sama tihti aga tegelikkus näitab kogusumma nigelust ja ahvatleb otsustama vastupidi. Ka jooksva töö keskel - vanemal liikmel ei oma õpiringist osavõtmine nii suurt tähtsust; õpiring esineb sellisele liik-mele vaid aastast-aastasest kuuldu ümardamisena ja kordamisena ja niisu-gusena serveeritult ei tõsta esile karskusveenest põhjendavaid lauseid.

Niiviisi aga korraldades - et uusliikmed eranditult ja ainult ne-mad igal aastal teevad läbi karskuskasvatus-õpiringi - saab karskusorg. koostada ja serveerida palju ühtlasemalt ka oma ülejäänud töökava. Kaob tarvidus esitada juhuslikke "miks-olen-karske" - sisulisi referaate liikmeskonnale, on võimalik serveerida ühtlast karskuskasvatuslikku ta-set omavale kuulajaskonnale paremaid ja kaugeleulatavamaid ettekandeid. Kaob ka tarvidus esitada aabitsatõdesid karskusest muidu aabitsast tub-listi kaugemale jõudnud liikmeile, mis iseenesest on sagedasemaks põh-juseks karskuseksamite mitteläbilöömisel. Et sellelaadiline reform on vajalik, seda näitab tegelikult elust E.Üliõpilaste Karskusühenduse va-jadus igal aastal uusliikmetele - koolide karskusringidest tulnuile kor-raldada õpiringe ja käsitada alamaastmegi karskuseksami kava.

Muus tegevuses on karskusorg-el kõige vabamad võimalused ja tege-levadki nad kõige mitmekülgsemate üritustega, harilikult leides selle ala, mida naaberorg-id ei viljele. Aga juhtub ka seda, et karskusorg-gis tehakse tööd paralleelselt teiste org-idega ja täidetakse samu üles-andeid. Muidugi võib see põhjeneda karskusorg-i ilmele ja kohalikule olukorrale, ent sageli toob see karskusorg-i puht sellest alast huvitet noori. Seda võtet tarvitataksegi liikmete hankimiseks tagamõttega, et "küllap nad pikapäale huvituvad karskusestki". Mulle isiklikult ei tun-du sel viisil saabunud liikmete ja alateadlikult elutervelt mõtleivate - "iseenesest" org-i koonduvate idealistnoorte ühendamine kuigi õige te-guviisina viimaste suhtes. Samuti ei saa harilikult nii koondunud liik-metega viia läbi üldist uusliikmete karskuskasvatuslikku õpiringi. Ja ka muidu on sellisel juhusel karskusorg. kaotanud oma omapära - oma otstarbegi karskusorg-ina. Karskusorg., kuhu koonduvad elujaatavad noo-red, peaks oma ülesandeks seadma päale uusliikmete õpiringi vähemalt püüde pakkuda oma liikmetele kordki aastas midagi tõesti suurt, meelt-ülendavat. Kindlasti ootab seda enamus liikmekonda. Kes on saavutanud kindla karskusveende, on paratamatult idealist. Idealismi taotlevana ei ole õige laiendada kavakindlalt oma tegevust kõikehaaravaks päevast-päeva segimiseks. See tuleb iseenesest. Küll aga annab tegevusele mõtte püüde pakkuda ja saada midagi üle igapäevase. Kas või kordki organisat-sioonis. Igapäevane tegevus on ainult püüde selle poole.

Muidugi on siin kõik esitatu vaieldav. Püüan ainult näidata mõnda väär suunda, kuhu minnakse. Eriti idealismis on kindlasti kahtlajaid, Ent allakirjutanu usub siiski paigaltammumise nõiasilmuse avada võivat valemiga:

1. Karskustöö süstematiseerimine, korraldades kõigile org-i (ringi) astujaile esimesel poolaastal karskuskasvatusliku õpiringi ja nõudes karskuseksami sooritamist.

2. Põhimõte, et karskusorganisatsiooni koondab meid kõigepäält elujaatav maailmavaade, vaimustus kõigest häast ja ilusast, mitte töö või ori-huviäla.

Paul Sarv.

SEINAAJALEHT.

Eesti ajakirjandus ei ole ju kuigi vana, sest esimene eestikeelne leht ilmus 1766.a. ("Lühhiike õppetud") ja pidev ajakirjandus algas alles 1857.a. ("Perno Postimehega"), kuid ajakirjandusega ollakse tänapäeval nii harjunud, et selleta ei saada haritud maailmas läbi päevagi. Noorsugu hakkab juba alg- ja keskkoolides katsetama oma ajakirjadega olgu need siis käsitsi kirjutatud, tehniliselt paljundatud või isegi trükitud. Viimastel aastatel on meil koolides levinenud nn. seinaajaleht, mis tuletab meelde ajalehe algkuju vanas Roomas, sest juba 59 a.e.Ks. on kirjutatud seal poliitilist informatsiooni vahatahvlitele ja need "acta diurna" deks" kutsutud tahvlid asetati välja rahvale lugemiseks. Seinaajalehed on levinenud meie koolides kõige enam viimase kümnekonna aasta jooksul, kuid saanud juba üldise tunnustuse osaliseks. Olgu siinkohal mõningad read seinajalehe tähtsusest ja tehnilisest koostamisest.

Seinaajaleht kujutab endast, seinal rippuvale tahvlile, või mõnele muule alusele ülesasetatud ajalehe kujul toimetatud käsikirja, mis seisab seal avalikuks lugemiseks ja vaatamiseks. Käsikirju võib vahetada kord kuus, nädalas või veel kiiremal viisil nii mitu korda seinajaleht soovib kuus ilmuda. Ilmumise kiirus oleneb toimetajate ja kaastööliste agarusest, kuid nagu tegelik elu näitab on küllalt kui ilmub kaks numbrit kuus. Kuulutuste, igasuguste ringide teadete seisukohalt on aga soovitatav sageli, et vähemalt kuulutuste ja teadete osa ilmuks kord nädalas. Seinaajalehe suuruseks on küllalt ühe lauapaberi poogna suurusest formaadist.

Mida peaks siis seinajaleht sisaldama? Ühesõnaga kõiki seda, mida tavalehegi ajaleht. Nii näiteks võivad aset leida seinajalehes: juhtkiri, päevauudised, kohalikud teated, joonealused, vestid, ilukirjandus (proosa ja luuletused), kirjanduse arvustused reisikirjeldused ja kindlasti ka kuulutuste ja teadete lehekülg. Samuti ei tohiks puududa seinajalehes pildid, karikatuurid ja fotod.

Pikemates juhtkirjades, artiklites võib käsitleda igasuguseid noorte huvialasse puutuvaid küsimusi ja päevaprobleeme, eriti aga noorsooliikumise, karskuse ja elureformi küsimusi. Päevauudiste ja teadete osas võivad väga hästi esineda ringide tegevusülevaated, teated olnud koosolekutest, pidudest, ekskursioonidest jne. Joonealusteks ja vesteteks peaks noortel materjali leiduma igal ajal, kuid tuleb kindlasti hoiduda neis isiklikuks minemast ja teravustest, milleks sagedasti armastatakse kalduda. Noortes leidub alati kirjanduslikke katsetajaid nii luule kui proosa alal, neist paremad katsetused võiksid alati aset leida seinajalehes. Igal aastal korraldatakse õpilastele ekskursioone lähemasse ümbruskonda ja ka kaugemale, need annaksid tänuväärset materjali, reisikirjeldusteks. Kui matkakirjeldustele lisandada veel maastiku fotosid või jooniseid ning fotosid üksikutest ekskursioonimomentidest, siis kahtlematult oleks need kirjeldused palju huvitavamad.

Seinaajalehe materjaliks võib hästi eduga kasutada ära ka mitmesuguseid keskliitude (nt. E. Noorsoo Karskusliidu) teateid informatsiooni, kongresside-, suvipäevadekutseid jne. Sellega saavad need laialdastematele õpilaste hulkadele teatavaks.

Linnades esineb sageli õpilaselu, orgide tegevuse kohta teateid ja ülevaateid kohalikkudes ajalehtedes neist väljalõikeid võib asetada ka seinajalehte. Samuti võib kasutada seinajalehe jaoks väljalõikeid ka noorsooajakirjadest jne. nende küsimuste üle mis eriti võiks ja peaks noori huvitama.

Keskkoolis ja gümnaasiumides leidub väga mitmesuguseid ringe nagu, kirjandus-, karskus-, male-, spordi-, esperanto- jt. ringid. Neil on igal ühel oma erihuve ja -soove. Need võivad siis seinajalehes avada oma erihuvide kohaselt vastavad nurgad.

Tavalise lehe sisulise osa kõrval võib leida aset ka kuulutuste osa. Seal võivad leida aset igasugu koosolekute ja pidude kutsed. Sageli on koolikoopetatiivi midagi uudist kohale jõudnud, siis on kooperatiivil seda vaja kuulutada jne. Samuti võib kuulutuste ossa asetada semestri algul noorsoo ajakirjade (nt. "Kevadiku") tellimise kuulutuse, märkides ära, kes võtavad tellimis vastu jne.

Sõnalise osa kõrval on tähtis asukoht seinajaalehes joonistel, karikatuuridel ja fotodel. Need toovad lehe sisusse palju vaheldust ja huvitavust. Karikatuuri alal katsetajaid leidub ju pea igas gümnaasiumis.

Tavaliselt asetakse nii papile kleebitud seinajaaleht seinale, kuid väga sageli juhtub "agarad kaastöölised" armastavad teha lehele ise lisandusi, märkusi, või kriipsutavad mõne osa hoopis maha. Sellest hädahohust on pääsenud mitmed koolid, kes on asetanud seinajaalehe selleks ülesriputatud klaaskappi. Klaaskapis asetseva seinajaalehe toimeetus võib olla kindel, et ei tekki ilmu nud numbrisse omavolilist kaastööd.

Seinajaaleht ei taha muidugi tõrjuda kõrvale organisatsioonide käsitsepaljundatud ajakirju, vaid seinajaaleht täidab peamiselt jooksvama informatsiooni ülesandeid. Noorsoo organisatsioones jäävad ajakirjadele tavalised ajakirjade ülesanded ja seinajaaleht täidaks ajalehtede ülesanded. Seinajaalehte võib hää eduga välja anda mitte üksnes koolides vaid ka mitmesugustes teistes noorsoo organisatsioonides kellel on cmu kindel kooskäimise koht. Organisatsioonides, kus on seinajaaleht juba mitu aastakäiku ilmunud ei oska enam nagu ette kujutada orgi tööd ilma selleta.

Organisatsioonid, kes pole seni katsetanud veel seinajaalehe väljaandmisega tehke sellega algust, sest see vaev mis selle juures nähtakse tasub end mitmekordselt.

Al. Looring.

Pääsekretär mag. A. Elango

külastas käesoleval semestril:

- 1) Valga Ühisgümnaasiumi Karskusringi,
 - 2) Tallinna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi Karskusringi.
28. nov. s.a. külastab pääsekretär
- 3) Viljandi koole ja organisatsioone.

Liidu juhatusest

on lahkunud O. Ibius ja A. Stanovitš. Selle tõttu juhatuse koosseis kujunes järgmiseks: J. Tork - esimees, G. Laugaste ja H. Mark - abiesimehed, V. Muld ja V. Niilus - sekretärid, P. Sarv - laekur ja Ed. Laugaste - ametita liige. Pääsekretäriks A. Elango.

Bülletääni asjus.

Jaauuari alul Rakveres peetaval Liidu asemikekogu koosolekul tuleb otsustamisele käesoleva bülletääni "Noorsoo-organisatsioonide Juhi" väljaandmise lõpetamise küsimus. Palun kõigil organisatsioonel asemikekogu koosolekule tulevaile esindajaile anda juhiseid selle küsimuse otsustamiseks.

Toimetaja.